

КОНВЕНЦИЯ за намаляване на случаите на лица без гражданство

Приета на 30.08.1961 г. В сила от 13.12.1975 г. в съответствие с член 18. Издадена в Сборник от международни документи, 1992 г.

Ратифицирана със закон, приет от 41-ото Народно събрание на 25 януари 2012 г. - ДВ, бр. 7 от 2012 г.

Договарящите се държави,

Действайки в изпълнение на резолюция 896 (IX), приета от Общото събрание на Организацията на обединените нации на 4 декември 1954 година,

Считайки за желателно да бъдат намалени случаите на лица без гражданство чрез международно споразумение,

Се споразумяха за следното:

Член 1

1. Договарящите се държави предоставят своето гражданство на лице, родено на тяхна територия, което иначе би било без гражданство. Такова гражданство се предоставя:

а) по рождение, по закон, или

б) по молба до съответните власти, подадена от заинтересованото лице или от негово име в съответствие с националното законодателство. Като се отчитат разпоредбите на точка 2 на този член, такава молба не може да бъде отклонена.

Договарящите се държави, които предвиждат в законодателството си предоставяне на своето гражданство в съответствие с буква б) на тази точка, могат също така да предвидят предоставянето на своето гражданство по закон на такава възраст и при такива условия, каквито могат да бъдат определени от националното законодателство.

2. Договарящите се държави могат да поставят предоставянето на своето гражданство съгласно буква б) на точка 1 на този член в зависимост от едно или няколко от следните условия:

а) Молбата се подава в течение на период, определен от Договарящата се държава, който започва не по-късно от осемнадесетгодишна възраст и завършва не по-рано от двадесет и една година, но така, че заинтересованото лице да разполага поне с една година, в течение на която то да може само да подаде молба, без да е необходимо да получава законно разрешение за това;

б) Заинтересованото лице да е имало постоянно местожителство на територията на договарящата се държава в течение на такъв период от време, който може да бъде определен от тази държава, при условие, че този период не превишава пет години непосредствено преди подаването на молбата, или общо десет години;

в) Заинтересованото лице не е било осъждано за престъпление против националната сигурност и не е било осъждано на затвор за пет или повече години по наказателно обвинение;

г) Заинтересованото лице никога не е имало гражданство.

3. Независимо от разпоредбите на точка 1, буква б) и точка 2 на този член дете, родено в брак на територията на една от договарящите се държави, чиято майка е гражданка на тази държава, придобива по рождение това гражданство, ако иначе би било без гражданство.

4. Всяка договаряща се държава предоставя своето гражданство на лице, което иначе би било без гражданство и което не е в състояние да получи гражданството на договарящата се държава, на чиято територия то се е родило, тъй като е преминало възрастта, необходима за подаване на молба, или не отговаря на изискваните условия за местожителство, ако един от родителите в момента на раждането на това лице е бил гражданин на първата спомената договаряща се държава. Ако родителите на заинтересованото лице не са имали едно и също гражданство в момента на неговото

раждане, то въпросът за това, дали неговото гражданство трябва да следва гражданството на неговия баща или това на неговата майка, се решава от закона на такава договаряща се държава. Ако за получаването на такова гражданство е необходимо подаването на молба, тя трябва да бъде подадена до съответните власти от молителя или от негово име в съответствие с националното законодателство. Като се отчитат разпоредбите на точка 5 на този член, такава молба не трябва да бъде отклонена.

5. Всяка договаряща се държава може да постави предоставянето на своето гражданство в съответствие с разпоредбите на точка 4 от този член в зависимост от едно или няколко от следните условия:

а) Молбата се подава преди молителят да е достигнал възрастта, определена от договарящата се страна, която не трябва да бъде по-малко от двадесет и три години;

б) Заинтересованото лице е живяло обичайно на територията на договарящата се държава в течение на такъв период от време, непосредствено предшестваш подаването на молбата, който може да бъде установен от тази държава, но не превишава три години;

в) Заинтересованото лице никога не е имало гражданство.

Член 2

Подхвърлено дете, намерено на територията на Договаряща се държава, се счита, ако отсъства доказателство за противното, за родено на тази територия от родители, имащи гражданството на тази държава.

Член 3

За целите на определяне на задълженията на договарящите се държави по тази конвенция, раждане на борда на кораб или във въздухоплавателно средство се счита, в зависимост от случая за станало на територията на държавата, под чийто флаг плава този кораб, или на територията на държавата, където е регистрирано въздухоплавателното средство.

Член 4

1. Всяка договаряща се държава предоставя своето гражданство на лице, което не се е родило на нейна територия и което иначе би било без гражданство, ако в момента на раждането на лицето един от неговите родители е имал гражданството на тази държава. Ако в момента на неговото раждане родителите на лицето не се имали еднакво гражданство, въпросът за това, дали гражданството на заинтересованото лице трябва да следва гражданството на бащата или това на майката, се определя от националното законодателство на такава договаряща се държава. В съответствие с разпоредбите на тази точка гражданство се предоставя:

а) по рождение, по закон, или

б) по молба до съответните власти от заинтересованото лице или от негово име в съответствие с националното законодателство. Като се спазват разпоредбите на точка 2 на този член, такива молби не трябва да бъдат отклонявани.

2. Всяка договаряща се държава може да постави предоставянето на своето гражданство съгласно разпоредбите на точка 1 на този член в зависимост от едно или няколко от следните условия:

а) Молбата се подава преди молителят да е достигнал възрастта, определена от договарящата се страна, която не трябва да бъде по-малко от двадесет и три години;

б) Заинтересованото лице е живяло обичайно на територията на договарящата се държава в течение на такъв период от време, непосредствено предшествуващ подаването на молбата, който може да бъде установен от тази държава, но не превишава три години;

в) Заинтересованото лице не е било осъждано за престъпление против държавната сигурност;

г) Заинтересованото лице никога не е имало гражданство.

Член 5

1. Ако законодателството на една договаряща се държава предвижда загуба на гражданството вследствие на промяна в личния статут, такава като: сключване на брак, прекратяване на брак, узаконяване на извънбрачно дете, признаване или осиновяване на дете, такава загуба на гражданството възниква при условие на наличие или придобиване на друго гражданство.

2. Ако съгласно законодателството на договаряща се държава извънбрачно дете загубва гражданството на тази държава вследствие на признаването на роднински връзки, на това дете се предоставя възможност да възстанови това си гражданство, като подаде писмена молба до съответните власти; условията, определящи подаването на такава молба, не трябва да бъдат по-строги от условията, изложени в точка 2 на член 1 от тази Конвенция.

Член 6

Ако законодателството на договаряща се държава предвижда загуба на гражданството на тази държава от съпруг(а) или децата на едно лице вследствие на загубата или лишаването на това лице от гражданство, такава загуба възниква при условие на наличие или придобиване на друго гражданство.

Член 7

1. а) Ако законодателството на договаряща се държава предвижда загуба или отказване от гражданство, такова отказване води до загуба на гражданство само ако заинтересованото лице има или придобива друго гражданство.

б) Разпоредбите на подточка а) на тази точка не се прилагат в случаите, когато тяхното прилагане би било в противоречие с принципите, изложени в член 13 и 14 на Всеобщата декларация за правата на човека, одобрена от Общото събрание на ООН на 10 декември 1948 година.

2. Гражданин на договаряща се държава, който моли за натурализация в чужда страна, не губи гражданството си, освен когато получава гражданството на тази чужда страна или му е дадено уверение, че ще го получи.

3. Като се спазват разпоредбите на точка 4 и 5 на този член, гражданин на договаряща се държава не губи гражданството си, при което би станал апатрид, вследствие на отпътуване, пребиваване в чужбина, пропуск да се регистрира или на друго подобно основание.

4. Ако натурализирано лице не декларира пред съответните власти намерението си да запази своето гражданство, то може да го загуби в резултат на това, че е живяло в чужбина в течение на период от време, законодателно определен от договаряща се държава, но не по-малък от седем последователни години.

5. Ако гражданин на договаряща се държава е роден извън нейната територия, тази държава може законодателно да обуслови запазването на нейното гражданство от това лице, една година след като то достигне пълнолетие, или от това, дали то живее на нейна територия по това време, или дали е регистрирано при съответните власти.

б. С изключение на обстоятелствата, изброени в този член, едно лице не губи гражданството на договаряща се държава, ако това би го направило лице без гражданство, независимо от това, че такава загуба не е изрично забранена с друга разпоредба на тази Конвенция.

Член 8

1. Договарящите се държави не лишават лице от гражданство, ако това лишаване би го направило апатрид.

2. Независимо от разпоредбите на точка 1 на този член едно лице може да бъде лишено от гражданството на договаряща се страна:

а) При обстоятелствата, при които в съответствие с точка 4 и 5 на член 7 се допуска загуба на гражданство от лицето;

б) В случаите, когато гражданството е било получено чрез заблуда или измама.

3. Независимо от разпоредбите на точка 1 на този член всяка от договарящите се страни може да си запази правото да лишава лице от неговото гражданство, ако по време на подписването, ратифицирането или присъединяването тя си запази това право по силата на едно и няколко от следните условия, съществували по това време в нейното законодателство:

а) В противоречие с дълга си за вярност към договарящата се държава, лицето:

i) Игнорирайки пряката забрана на договарящата се държава, оказва или продължава да оказва услуги на друга държава, или е получавало и продължава да получава възнаграждение от друга държава, или

ii) Се е държало по начин, нанасящ сериозна вреда на интересите на държавата;

б) Лицето се е заклело или е направило официална декларация за вярност към друга държава, или е дало определени доказателства за своята решимост да се откаже от своята вярност към договарящата се държава.

4. Договарящата се държава няма да упражнява властта си да лишава от гражданство съгласно точка 2 и 3 на този член освен когато тя действа в съответствие със закон, в който трябва да е предвидено правото на лицето да бъде изслушано безпристрастно от съд или друг независим орган.

Член 9

Договарящите се държави не могат да лишават лице или група от лица от тяхното гражданство на расови, етнически, религиозни или политически основания.

Член 10

1. Всеки договор между договарящите се държави, предвиждащ предаване на територия, трябва да съдържа разпоредби, които да гарантират, че никое лице няма да стане апатрид вследствие на предаването. Всяка от договарящите се страни трябва да направи всичко възможно, за да гарантира, че всеки такъв договор, сключен от нея, с държава, която не е страна по тази конвенция, съдържа такива разпоредби.

2. При отсъствие на такива разпоредби договарящата се държава, на която се предава територия или която по друг начин получава територия, дава своето гражданство на лица, които иначе биха станали апатриди в резултат на предаването или получаването на територия.

Член 11

Договарящите се държави съдействат за създаването в рамките на Организацията на обединените нации колкото се може по-рано след депозирането на шестия ратификационен документ или документ за присъединяване на такъв орган, към който лице, което претендира да се възползва от разпоредбите на тази конвенция, може да се обърне за разглеждане на неговото искане или за помощ, за да представи това искане пред съответните органи.

Член 12

1. По отношение на договарящи се държави, които не предоставят съгласно точка 1 на член 1 или член 4 на тази Конвенция своето гражданство по рождение по силата на закона, разпоредбите на точка 1 на член 1 или член 4 се прилагат в зависимост от случая по отношение на лица, родени както преди, така и след влизането на Конвенцията в сила.

2. Разпоредбите на точка 4 на член 1 на тази Конвенция се прилагат по отношение на лица, родени както преди, така и след влизането ѝ в сила.

3. Разпоредбите на член 2 на тази Конвенция се прилагат само по отношение на подхвърлени деца, намерени на територията на договаряща се държава след влизането в сила на Конвенцията за тази държава.

Член 13

Тази Конвенция не трябва да се тълкува като засягаща каквито и било разпоредби, които са по-благоприятни за намаляването на случаите на лица без гражданство, съдържащи се в законите на договарящите се държави, които са в сила

или ще влязат в сила, или се съдържат в други конвенции, договори или споразумения, намиращи се в сила, или които ще влязат в сила между две или няколко договарящи се държави.

Член 14

Всички спорове между договарящите се държави относно тълкуването или прилагането на тази Конвенция, които не могат да бъдат решени по друг начин, се предават в Международния съд по искане на която и да е от страните по спора.

Член 15

1. Тази конвенция се прилага по отношение на всички несамоуправляващи се, подопечни, колониални и други територии неметрополии, за международните отношения на които носи отговорност някоя от договарящите се държави; заинтересованата договаряща се страна, като се спазват разпоредбите на точка 2 на този член, декларира по време на подписването, ратифицирането или присъединяването на териториите, по отношение на които тази конвенция се прилага "ipso facto" в резултат на такова подписване, ратифициране и присъединяване.

2. В случаите, когато за целите на определяне на гражданството една територия неметрополия не се приравнява с територията на метрополията или в случаите, когато за прилагането на Конвенцията към тази територия конституционните закони или практика на договарящата се държава или на територията неметрополия изискват предварителното съгласие на територията неметрополия, тази договаряща се държава трябва да гарантира необходимото съгласие на територията неметрополия в течение на дванадесет месеца от датата на подписването на конвенцията от тази договаряща се държава; когато такова съгласие е получено, договарящата се държава съобщава това на Генералния секретар на Организацията на обединените нации. Тази Конвенция се прилага по отношение на територията или териториите, посочени в такива съобщения, от момента на тяхното получаване от Генералния секретар.

3. След изтичането на дванадесетмесечния период, посочен в точка 2 на този член, засегнатите договарящи се страни съобщават на Генералния секретар резултата от консултациите с тези територии неметрополии, за чиито международни отношения те отговарят и които не са дали съгласието си за прилагането на тази Конвенция.

Член 16

1. Тази Конвенция е открита за подписване в седалището на Организацията на обединените нации от 30 август 1961 година до 31 май 1962 година.

2. Тази Конвенция е открита за подписване от името на:

а) Държавите - членки на ООН;

б) Всяка друга държава, поканена да участва в конференцията на ООН по изкореняването и намаляването на случаите на лица без гражданство в бъдеще;

в) Държави, които Общото събрание на ООН е поканило да подпишат или да се присъединят към Конвенцията.

3. Тази Конвенция подлежи на ратифициране и ратификационните документи се депозират при Генералния секретар на ООН.

4. Тази Конвенция е открита за присъединяване от държавите, посочени в точка 2 на този член. Присъединяването се извършва с предаването на документ за присъединяване на Генералния секретар на ООН.

Член 17

1. При подписването, ратифицирането или присъединяването държавите могат да правят резерви по отношение на член 11, 14 или 15.

2. Не се допускат други резерви към тази Конвенция.

Член 18

1. Тази Конвенция влиза в сила две години след датата на депозиране на шестия ратификационен документ или документ за присъединяване.

2. За всяка държава, ратифицираща или присъединяваща се към Конвенцията след депозирането на шестия ратификационен документ или документ за присъединяване. Конвенцията влиза в сила на деветдесетия ден от датата на депозиране на ратификационния документ или документ за присъединяване от съответната държава или в деня, когато тази Конвенция влиза в сила съгласно разпоредбите на точка 1 на този член, в зависимост от това, коя дата е по-късна.

Член 19

1. Всяка договаряща се държава може да денонсира по всяко време тази Конвенция чрез писмено съобщение до Генералния секретар на ООН. Денонсирането влиза в сила за заинтересованата договаряща се държава една година след датата на получаване на съобщението от Генералния секретар.

2. В случаите, когато в съответствие с разпоредбите на член 15 тази Конвенция започва да се прилага по отношение на територия неметрополия на договаряща се държава, тази държава може по всяко време след това със съгласието на засегнатата територия да съобщи на Генералния секретар на ООН за денонсирането на Конвенцията само по отношение на тази територия. Денонсирането влиза в сила една година след датата на получаване на такова съобщение от Генералния секретар, който уведомява всички останали договарящи се страни за съобщението и за датата на неговото получаване.

Член 20

1. Генералният секретар на ООН съобщава на членовете на Организацията и на държавите, които не са нейни членове, споменати в член 16 , следните данни:

а) За подписването, ратифицирането и присъединяването към Конвенцията съгласно член 16 ;

б) За резервите в съответствие с член 17;

в) За датата, на която тази конвенция влиза в сила в съответствие с член 18;

г) За денонсациите съгласно член 19 .

2. Най-късно след депозирането на шестия ратификационен документ или документ за присъединяване Генералният секретар на ООН трябва да постави на вниманието на Общото събрание въпроса за създаването в съответствие с член 11 на органа, предвиден в този член.

Член 21

Тази Конвенция подлежи на регистриране при Генералния секретар на ООН в деня на нейното влизане в сила.

В уверение на което долуподписаните пълномощни представители подписаха тази Конвенция.

Съставена в Ню Йорк на тридесети август 1961 година в един екземпляр, като китайският, английският, френският, руският и испанският текст на този екземпляр имат еднаква сила. Този екземпляр се депозира в архивите на ООН, като заверени копия от него се изпращат от Генералния секретар на ООН на всички членове на Организацията и на държавите, които не са членки, посочени в член 16 на тази Конвенция.